

Megjelenik a lap **Temesvá-
rott** minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.
Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
bozordásáért rendelést tehetnek
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztőiroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szer-
kesztőségénél, vagy a helyb. könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó hármentes
levelekben.

Hirdetések mindenközhazsnálat-
ban lévő nyelven fölvételnek. A
beigatásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi dijszámítatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, december 11. 1860.

44. szám.

Harmadik évi folyam.

Előfizetési felhívás

DELEJTŐ

1861. évi folyamára.

Pályánk negyedik folyamát kívánjuk megkezdeni, törhetlen buzgósággal és akarattal. Ha az eddigi sulyos viszonyok közt, melyek reánk inkább mint bármelyik pályatársunkra nehezettek, sikerült bár mi kis részben a nemzeti öntudatot, a hazánk iránti szeretetet, a bizalmat egy jobb jövőbe, a testvéri indulatot százados hontársaink irányában ébreszteni, ápolni vagy fenntartani, úgy bizton reményljük, hogy a tisztelt közönség most, midőn közügyeink jobbra fordulásának küszöbe elejébe csakugyan érkeztünk, eddigi bizalmával ezentul is fog szerencsélteni, sőt hogy pártfogásában nagyobb mértékben is részesítend, miután közlönyünk csak akkor tehet hazánk, nemzetünk, és a közjólét érdekének szolgálatot, ha ez minél számosabb olvasó kezén megfordul, minél szélesebb körökben terjesztetik. Vajjon van-e hazánk déli részein, és kivált a mostani körülmények közt szükség egy magyar folyóiratra, azt úgy hisszük nem lehet kérdés tárgyává tenni. A viszonyok fejlődésétől és a közrészvételtől fog függni, mikor vegyük foganatba közlönyünkkel azon változtatásokat, melyek segedelmével a közvéleményt visszatükrözthessük, és az események fonlát szakadatlanul követhessük.

A Delejtő előfizetési ára mint eddig egész évre 6 ft. 30 kr., fél évre 3 ft. 15 kr. postai szétküldéssel együtt.

Temesvár november 28-án 1860.

Pesty Frigyes,

Szerkesztő és kiadó tulajdonos.

A nemesség a vámnál.

(Egy kis curiosum).

Sajnosan kellett mind eddig tapasztalnunk, hogy midőn kifejlődésünk új stadiumába léptünk, mindig voltak egyesek, kik ezt nehezíteni, lehetlenné tenni törekedtek.

Ilyen hivatlan meg nem kért segédkezre mindenkor találtunk, melyek velünk Penelope munkáját anynyiban megosztották, mennyiben azt, mit mi nappal nagy fáradsággal építettünk, szőttünk, éjjel lebontani, szétzedni nagy alattomban törekedtek.

Mi fényes nappal az egész világ láttára működünk és beszélve hangosan gondolkozunk.

Mi nem követjük Talleyrand azon állítását, hogy a nyelv nem arra való, hogy gondolatjainkat kitárja, hanem hogy azokat eltitkolja, sőt ellenkezőleg türelmetlenkedünk, hogy hamar szóhoz nem juthatunk, és hogy nyelvünk nem képes elég sebesen kimondani azt, mi szívünkön fekszik.

Nekünk nincs szükségünk a bűvészek asztalára, mely azok titkos működéseit részint elősegíti, részint machinatióit fedezi.

Nyílt könyv volt közéletünk mindig, hátulso ajtókat, visszavonulásra suttomban épített hidakat nem ösmertünk edig.

Nyílt szó volt fegyverünk, melylyel vívtunk, őszinteség utunk, melyen haladtunk, míg mások azt állítják, hogy dobbal verebet fogni nem lehet.

Az elsők a becsületesebbek, az utolsók az okosabbak nevére számíthatnak.

Pedig okosabbé szemesebbé a világ, a hatalom és ennek következtében mint sajnosan tapasztalni bő alkalmunk volt: a dicsőség, az igazság is.

Ezen okosabb állatok közé tartozik a vakandok is, mert lábaink alatt fürja a földet a nélkül, hogy észrevennők.

Csak a felhányt hantok hirdetik jelenlétét és fáradhatlan föld alatti működését, mit mi rendesen csak akkor veszünk észre, midőn munkája készen s befejezve áll előttünk.

Ily vakandok túrásnak lehet venni azon szokatlan, irányában ösmeretlen maneuvret, mely a vámok beszédése körül több helyeken mint Szolnokon eddig részint életbe léptetett, részint életbe léptetni határozottat, mint Aradon.

Ugyanis a Pesti Hirnökben olvasni lehetett, miszerint a hidvám a szolnoki hidnál felemeltetett, miután a nemesek, honoratorok, polgárok most vámot nem fizetnek, és így a köznépek kell helyreépíteni, mi az új adómentesség által veszendőbe ment.

Az aradi hidvám pedig a legutolsó időkben úgy árvereztetett: hogy a vám alól jövő évben a nemesek, honoratorok, polgárok mentesek lennének, mely oknál fogva az évi haszonbér is mintegy kilencezer forinttal lejjebb szállt.

Igazán örülnünk kellene ezen különös, kilencezer ft. évenkénti jövedelem feláldozásának árán tanusított figyelemnek, melyet a nemesség és honoratorok ezen eddig béte noire iránt egyszerre és pedig oly váratlanul tanusítani látunk, ha — okunk volna örülni ezen megtiszteltetésnek.

Ezen figyelem felett elmondhatnánk azt, mit nagy Széchényink az 1848-ki concessiók hírére mondott: nem tudom örüljek vagy sirjak felettök.

Nem tudni, mely „Complimentirbuchból“ meritették az „Aufmerksamkeiteit“ ezen szokatlan jeleit, de ellehetne reájuk mondani: „zu viel Ehre.“

Mely udvariasságért legfeljebb azzal fejezhetjük ki köszönetünket, hogy „wir müssen nicht von Allem haben.“

Szembetűnő minden esetre marad, hogy tizenegy év óta csak most kezdenek a nemesség és honoratorok ezen meg nem érdemelt megtiszteltetésben részesülni, és csak azt lehet sajnálni, hogy ily szép, jó gondolatok ily későn jönnek!

Mi azt mondjuk, hogy későn, azok pedig kiknek fejből ezek mint Pallas Jupiter koponyájából kiugrottak, azt találják hogy — éppen jókor keletkeztek.

De ha a nemesség már jó rég ezen kiváltságokról önkénytelen le is mondott, vigasztalhatja mégis azon tünemény, hogy becse az agioval emelkedik és száll.

Vagy tán a nemesség és honoratorok ezen elv következtében a közös adófizetéstől is fölmentetnek? Ezt kötve hiszszük, de éppen azért, ha az előbbi rendelet, eljárás, concessió, vagy minek is hívják e csodagyermeket, keletkezésének okát, irányát át is tudjuk látni, de motiválhatását nem vagyunk képesek felfogni.

Minő alapokon lehet a közös teherviselés elvétől, melyet a magyar nemesség rég elfogadott, és melynek győzelméért nehéz és hosszú csatákat vívott, kivételt tenni?

Mire lehet ily retrograd rendeletet, intézményt építeni, melynek senki sem örül, legkevésbé pedig azok örültek, kiknek hozva volt e szembetűnő megtiszteltetés?

Vagy vannak olyanok is, kik minden alap nélkül valamit tenni, építeni szoktak?

Ezen concessió az illetőkre csak oly rossz benyomást tett, mint egy jól sikerült, bővített kiadásban ismételt macskazene a megtiszteltetre tenni szokott!

Ennek jele az, hogy mint Aradon mint Szolnokon a nemesség nagy számban jelentette magát, — tán hogy e jog használatát igénybe vegye és ennek ususába lép-

jen? — isten mentsen — kiki sietett ünnepélyes óvást tenni azon új nemesi diploma ellen, melyet a vámosok és pharizeusok által a nép bőrén kiszolgáltattani akartak *)

Ha ezen kivételes vámfizetési állapot megmaradt volna, elértük volna azt, hogy mindenki megtagadta volna Magyarországhban, hogy születésénél fogva nemes, mint egy pozsonyi országgyűlésen az árvai pecsovics követet, kit beléptekor a terembe nagy püsszegéssel fogadtak, neje szomszédnéja azon kérdésére: ki ezen követ, kit így püsszegnek, megtagadott, felelvén: nem ösmerem őt.

Vagy tán úgy tettek volna mint a Pesti Napló egy kitűnő állásu bécsi férfiuról mondja, hogy Pesten mulatása alatt magyar köntöst készítettett, hogy oda künn osztráknak ne gondolják.

A nemesek is bár mily köntösben bujtak volna, csak hogy a hidaknál nemeseknek ne tartatassanak, és a fizetéstől fel ne mentessenek.

Hogy változnak az idők! Az előtt exequáltak, ha nem fizettünk, most megint exequálni találnak, ha erővel fizetni akarnánk.

Azelőtt a vám nem fizetés, most megint a fizetési készség a hazafiúi érdem ösmertető jele.

Sajnos, hogy azok, kik köztünk annyi ideig éltek, nem tanultak meg jobban ösmerni, és nem akarták átlátni, miszerint nálunk a nemesség és honoratorok osztálya összeforrt a néppel, és e beolvadás oly tökéletes, hogy azt felszakítani bajosan fog bár mely operateurnak is sikerülni.

Nálunk csak egy osztály van, és ez a nemzeté.

Ezt pedig Diaeten-Classisokra felosztani és e szerint adóztatni vagy az adó alól felmenteni nem lehet.

Nálunk egyformák a jogok, egyformák a terhek.

Még az olyan táblabíró is, kinek a régi világból a legcifrabb pipatoriuma maradt fenn, csak füstölve nézi ezen manevret és a hidnál bizonyosan megálland, és obolusát mint Lethe folyó átjárásánál letenni szokás, minden morgás nélkül lefizetni kész leend, azzal vigasztalván magát: hogy több veszett ennél egykor Budán.

Mig más a vám fizetési mentesség dacára zsebébe nyul és szakálába dörmögi: Timeo Danaos, dona ferentes.

Missics János.

Kivonat Sebesi Ferenc naplójából.

Közlő Ráth Károly.

Sebesi Ferenc zarándmegyei nemes, II. Rákóczi György erdélyi fejedelem követe volt, ki őt nem csekély megbízásokkal küldé több ízben a budai basa, a lengyelek, a kozákok és a svéd királyhoz. Ennek eredeti naplóját ez idén fölfedeztem, s belőle előlegesen az 1631-ki részt, mely különösen a dél-dunai részek hely-

*) A baj csak abban áll, hogy az óvás és tiltakozás nem jut azon nép tudomására, melyet a vámnál jól megfizetnek.

iratára vonatkozik, van szerencsém a mostani helyesírás, de az azonkori kiejtést megtartva, kedves barátom lapjában közleni:

In anno 1631

Varodrol elszöktem vala és mentem Fiát Zsigmond Urammal Boszna-Szarajban Abara pasához. Mentünk ezekre az városokra. Karacson után indultunk Karansebesből Lugosra, Temesvárra, onnat Sagosra, Modos nevü falukra, az Dunán által költöztünk Szurduknal, az hol a Tisza az Dunaban szakad Teteli nevü váron alol. Zlankemen nevü pusztá váron alol, az mely despoté volt, tul az Duna parton vagyon; mentünk harmad napig az Dunáig Temesvárról. Mentünk Nitrovicz ¹⁾ nevü török város mellett, mentünk Raczia ²⁾ nevü török városra, vára is vagyon, melynek az oldalát mossa az Száva vize, ot tartanak dézma gyermekeket. Költöztünk ott által az Racziánál, az Száván tul Boszna tartomány. Mentünk Racziáról egy nap Belinára, ott hozának két medvét, az kik az hajdu táncot járták egy török ³⁾ 5 pénzt adtam neki, hogy táncoltatá, másnap háltunk Kozlukon, harmadnap Szperezcién, negyedeknap Claduvon. Ez török város. 5 ⁴⁾ Olovára, ez kösziklán vagyon, fele ⁵⁾ török, fele Rác lakja, ott vagyon egy klastromok az ott való pápistáknak, az melylyet igen szent helynek tartanak, bucsiu jární oda mennek az egész Bosznaságban való pápisták, még az tengeren túl is, ott mongyák hogy minden esztendőben az Boldog-aszszony napja mikor esik, az gyertya magátul fel gyúl az oltáron, én is bementem vala Lugosi Dániellel és Toczkoval, mivel ök pápisták voltak az klastromban, és kihozák az Boldogaszszony képét, és ök megcsokolák, és misét szolgálá az pater; ott igen erős helyen valo kalastrom egy kösziklán. 6dik ⁶⁾ mentünk be Boszna-Zarajban, az városban, ott találtak Abaza pasát. 5 nap voltunk ott, mikor felmentünk az pasához elsőben nappal, egyszer szövétnekkel mentünk.

Onnat hogy visszatértünk Racziáig, ugyan ezekre az Városokra jöttünk, de nem Racziánál, hanem Szabácsnál költöztünk által az Száván. Jöttünk Novi Hanra, ott költöztünk az Drinán által, jöttünk Zemlingre, az hol Hunyadi János lakóhelye volt az Duna parton, azon alol csak költöztünk az Dunán által Nándor fejervára, az hol az Száva az Dunában szakad ugyan ott Nándor fehervárnál, ott is voltunk egy hétig, onnat megindultunk, mentünk Pancsovánál az Dunán által 's ott háltunk, másodnap Linavodára, harmadnap Janoura, negyedik nap Karansebesben, hogy haza jöttem Bolgárfalvára, ismét levelet íra az Ur ő nagysága az atyámnak, hogy kiküldjön, és Husvét előtt két héttel mentem Váradra az urhoz.

* * *

Utazni szerető napló írónk ekkor igen fiatal volt. 1626-ban Bethlen seregében szolgált mint maga mondja „gyermeki állapottal voltam“ s az 1627-dik év elején atyja Nagy-bányára küldte „az német scholában“ de

¹⁾ Mitrovicz = Száva-Sz.-Demeter. ²⁾ Racsa. ³⁾ az az töröknek. ⁴⁾ az az ötödik nap. ⁵⁾ az az felét. ⁶⁾ az az hatodik nap.

még ezen évben inassá lett Bethlen István gubernátor udvarában, 1629-ben ugyanott étekfogó, 1631 tavaszán pedig elszökött a követséggel s tette a fenn leirt utazását, 1635-ben pedig már Lengyelországban találjuk lengyel főurak szolgálatában ezen, országot világot látni szerető hazánkfiát.

Nyílt levél Tury Samuhoz.

Sok viz lefolyt azóta a Dunán, mióta sorsom töletek, körötökből elszakított. Azóta éltük át 1848-ban a békésnek hitt átalakulás aranykorát, mely azonban igen hamar lön a kiábrándulás korává. Azóta éltük át a tizenegy nehéz évet, melyre sokáig keservesen fogunk visszaemlékezni. S most — ismét egy átalakulás küszöbén állunk. Békes leend-e ez valóban, vagy — ismét véres lapja következendik nemzetünk történetének? s követendik-e ismét sovány esztendők? — ez a jövő titka; melybe azonban ti — kik egy küzdelmek és szenvedésekben ugyan rokon, de nemzetiségre nézve külön-faj között vagytok, könnyebben beláthattok, mint mi, kik csak vágyaink s érzelmeink szerint szeretjük mérlegelni a jövőt.

De, nem ezért fogtam tollhoz; nem politikai combinatio, nem a fátyolozott — adja isten hogy szebb — jövő fölötti jósolgatás ösztönöz írásra, sőt még — hogy őszinte legyek — az sem, hogy utóbbi méltatlan szenvedésed fölött a távolbul is egy baráti részvétnyilatkozatot intézzek hozzád; mert jól tudod azt, hogy ki az igazságért szenved, annak — bár csak titokban is — milliók a részvevői. Nem halt még ki az emberiségből a részvét érzelme, s az igazságszeretet; sokkal több jó ember van a világon, semmint egyelőre hinnők, ez az én hitem, s miután a multak emlékénel fogva, úgy gondolom, te is e hitben vagy, nincs szükséged részvétnyilvánításra; tudod, hogy úgy is igenigen sokan vettünk részt sorsodon.

Mi hát az, mi annyi évek hosszú hallgatását megtöri nálam? kérdezed. Igen egyszerű valami barátom, — a multak emléke. Volt nekünk ott Temesvártt egy társulatunk, melyben együtt közkatonáskodtunk hűségesen, nemzetiségünk s így hazánk szent ügye mellett. Nem volt az valamely országos egylet, mely megrendítő eseményeket lett volna képes előidézni, de igenis megtette szerény körében mindazt, mit honfui buzgalom tehet s bár — ősi jellegünkhöz s az akkori idők viszonyaihoz képest, ott is párttusákat vívtunk, mégis egyetértettünk egy nagy eszmében, s éppen tusáink is annak érvényesítését célozták, t. i. főnntartani nemzetiségünket.

Nem kétlem, miszerint kitaláltad, hogy a főnállott temesmegyei olvasó körről emlékezem, melynek kis körében hajdan a megyei élet nagy küzdelmeinek előcsatározásai voltak, melyből a társalmi viták mezejéről nem egy szép eszme, nem egy diadal vitetett át a megyei közgyűlések termeibe. Nem előjele volt-e például az Temesmegye átalakulásának, midőn Vukovicsot a kör elnökeül megválasztottuk? — nem ébresztett, nem költött-e

rokonszenvet nemzetiségünk iránt az olvasó kör szélesbítése iránti buzgó törekvés; az erre célzott műkedvelő előadások? sat. sat.

Én ezen egylet sorsáról — töletek elszakadván, — mit sem tudok.

A fölöttünk elvihartzott gyászos korszak ily egylet fönlétét nehezen tűrheté, s így hinnem kell, miként ezen egylet is — sok mások példájára — megszűnt élni, vagy — ha tán voltak, kik a nehéz időkben róla némileg gondoskodhattak, kölcsönkönyvtár lőn belőle . . . ezt annyival inkább kell hinnem, mert bármily figyelemmel kísértem is, különösen erre vonatkozólag, a lapokat, mit sem olvastam bennük ez egylet életéről.

„Elvonultak már — legalább részben — a sűrű föllegek,“ s itt az ideje, hogy régi emlékeinket fölelevenítsük, s valamint magunk a tetszhalottként újra ébredünk: úgy új életre költjük mindazt, mi a mult emlékeiből kedves előttünk. — Ugy hiszem, többen vagytok még együtt, kik a temesmegyei olvasó körnek munkás buzgó tagjai voltatok, kiket ahoz édes emlékek csatolnak. Támazszátok föl kérlek halottaiból; egyesüljete a szép célra ismét azon ifju hévvel, azon lelkesültséggel, melylyel tizenhárom év előtt annak ügyét fölkaroltuk, s ha egyesültetek, fogadjátok be társatokul az ügynek egyik obsitosát — engem is. Nagy ugyan a távolság, mely közöttünk van, — de a honszerem szivárványa egyaránt vonul el fölöttünk, s ennek delejes kapcsa csatol engem hozzátok itt is ép úgy, mint óhajtom, hogy minden magyart csatoljon együvé a hazai iránti lángoló szeretetben Kárpátoktól Adriáig.

Ha pedig a gondviselésnek különös kedvezéséből tán folyton létezett volna s most is főállana egyletünk, emlékezzetek meg annak egykori tagjáról s vegyétek föl ismét közétek, hogy legalább szellemileg ott lehessen ismét, hova ifju korának annyi szép emlékei elválhatlanul csatolják . . .

Isten veled; mi óhajtuk — ti pedig eszközöljétek hogy az anyaországhoz való visszakeblezés mielőbb ténynyé váljék; — ugyis az annexiók korát éljük, s ezen annexio ellen legalább a legitimitas szempontjából sem lehet kifogást tenni.*)

Kalocsán 1860. november végén.

Abrahámffy János.

Külföldi levelek.

IV.

Róma. **) (A vaticani palota; udvarlás ő szentségénél.) Miután szent Péter egyházát ismételve és jól megnéztem, bemenék a vele kapcsolatban

*) Az érintett könyvtár állapotjáról annyit tudunk, hogy az a forradalom után adósságok fejében lefoglaltatott, és most is hever a helytartóság levéltárában. (Szerk.)

**) A lapunk mult számában közölt külföldi levél nem Genuában kelt, miként sajtóhibából áll, hanem szintén Romában, mit kiiga itani kérünk. (Szerk.)

lévő vaticani palotába, hogy annak muzeumaiban gyönyörködjem. A háromemeletes, több ezer szobával ellátott palotának azon része, melyben ő szentsége az egyházi fejedelem székel, valódi fejedelmi lak, gazdag aranyozásu folyosókkal; de az egész épületben, mely különböző mesterektől, különböző időkben emeltetett, nincs egység, nincs összhangzás.

Először is, a schweizi őrserég gondviselésére bizott scala regián, a capella sixtinába menék; mely ugyanazon pápa által építettet, kinek nevét (IV) örökíti, Michel Angelo halhatatlan ecsetével. Ha a kápolna plafondja és oldalfalai, a világosságnak a setetségtől elválasztása, a napnak és holdnak teremtése, Ádámnak és Évának alkotása, az első bűn s annak következesei, a vizözön és Noe áldozata, továbbá az ószövetségi látnokok és pogány jósnók ábrázolásai, a művész lángeszéről és gazdag költői tehetségéről tanuskodnak, mit mondjak a főoltárképről, az utolsó iteletről, melynek óriási alakjai csak oly óriási lélekben fogamzhattak? — Ezt nézni lehet és bámulni; de a bírálattól óvakodjék minden, ki a művészet szentélyébe avatva nincs; nehogy úgy járjon, mint messer Biagio, III. Pál pápának szertartási mestere; kit azért, mert M. Angelo alakjainak meztelenségét gáncsolni bátorkodott, a művész igen ismerhető vonásokkal, és számárfülekkel, a pokolba ültetett; honnan midőn szabadulni óhajtana, s e miatt a pápánál panaszkodnék, III. Páltól azon tréfás választ nyere: „Ha M. Angelo téged a purgatoriumba küldött volna, megkísérteném, hogy onnan kiszabadítsalak; hanem miután a pokolba helyezett, a fölött nincsen hatalmam: jól tudod, hogy a pokolból nincsen szabadulás.“ — Az utolsóitélet egyik a legmagasztaltabb fresco képeknek, melyet a felfogásban tüzes képzelődés, a kivitelben merészség, s az egészben erő jellemez. Mondják, hogy a festészt, mielőtt művéhez fogott, Dante költeménye ihlette meg; s azt rajzolta le, mi a költemény olvasásakor a képzelet világában előtte fölmerült. Kár hogy M. Angelo ezen remeke, az idő, a nedvesség, s a gyertyafüst által már annyit szenvedett, hogy némely részleteiben nagyon elhomályosult.

Ezután a muzeumot látogatám meg, mely a világ minden muzeumai között, szépségre, nagyságra, s a benne összehalmozott műkincsek értékére nézve, a legelső. Különösen a szoborgyűjtemény felülmul minden egyéb gyűjteményt, melyet eddig láttam. Münchenben vagy Párisban: Azok a roppant nagyságu márvány, granit, porphir és alabastrom medencék, fürdőkádak és sarkophagok, melyek ezt ékesítik, bámulásra ragadják a régiek hatalmán és fényüzésén csodálkozót. A porphir sarkophagok egyikében sz. Helena, nagy Constantin anyja, a másikában sz. Constantia, a császár leánya, nyugodott. Hogy ezen művekről, melyek igen roncsolt állapotban fedeztetek fel, némi fogalmunk legyen, elegendő megjegyeznem: miszerint azoknak kijavításán több művész, több mint husz évig dolgozott, és a kijavítás 500,000 frankba került.

A könyvtár pazarfényü pompás teremekből áll. Az első teremben nagybecsü ritkaságok láthatók: egy vase

(nem mondhatnók-e azt magyarul mélyedénynek?) aegyptusi alabastromból, melyet Mehemed Ali küldött sz. Péter templomának; egy malachit kereszt, Dimidoff hercegtől, ajándékozva IX. Piusnak; egy porcelán keresztelő medence, III. Napoleontól, ugyanannak! egy nagy vízmedence malachitból, Miklós cártól XVI Gergelynek; két nagy bronz candelaber I. Napoleontól VII. Piusnak; egy kék, lapis lazulit utánzó mélyedény porcelanból, X. Károly francia királytól XII. Leonak. A könyvek nagy állványokat, a kéziratok számos szekrényeket foglalnak el.

A képtár számra nézve nem igen nagy, de annál gazdagabb. Jelesebb darabok: S. Gregorio, M. di Andrea Sacchi; la crocifissione di S. Pietro, di Guido; melyek Péter templomában is megvannak. Mindenekelőtt szép Krisztus koporsóbatétele, ezen cím alatt: La Pietà, di Michel Angelo Caravaggio, és la Trasfigurazione, di Rafaello; oly művek, melyekről az ember nem bírja levenni szemeit. Ezekhez legközelebb áll: La Comunione di S. Girolamo, Domenichinótól. Ezekhez hasonló remekművet, mely egészen elbájolt, csak a quirinali palotában találtam! Ez egy Annunziata, Guido Renitől, melyet szemlélni, egész gyönyörűség. Az az angyal, meg a boldogságos szűz, oly felségesek: — Nyájasság, szelidség, szentség és mind az égi kellemek, ezen arcokon!!! — Minő kár, hogy Maratti Annunziatíója, Reni művének közelében áll. Máshol első rendű szépség volna; itt Guido Reni mellett egészen eltűnik. Szeretném ha mindazok, kiknek szemében oly nagy szálla a kath. egyházfejének világi hatalma, látnák mit tettek a pápák, — azonfölül hogy az egyház dicsőségét előmozdították, — a tudományok, mesterségek, művészetek, szóval a közerkölcsiség és közművelődés előmozdítására; és összehasonlitanák: melyik világi fejedelem, melyik uralkodó család áldozott annyit, mint az aránylag sokkal csekélyebb birtoku pápák, az összes emberiiség javára?

Látván a művet, ohajtottam látni magát az alkotót, s az alkotók utódát ő szentségét, ki a nagy palotának egyik szárnyában lakik; kevéssel megelégedvén saját személyének kényelmére, midőn a közönség használatára mindent oda ajándékozott. Azonban a pápához jutni, nyilvános kihallgatáson kívül, nem oly könnyű dolog; nekem pedig csak néhány napom lévén még szabad rendelkezésemre, sokáig nem várakozhatám; s azt még sem akarám, hogy Rómát elhagyjam, a nélkül hogy az egyház fejének, Krisztus helytartójának lábaihoz letyegem hódolatom és tiszteletem adóját. Ismerőst kellett tehát szereznem, ki ő szentségéhez bevezessen; és ezt föltaláltam Monsignor De Courtis pápai kamarásnak, és a schveizi testőrsereg papjának személyében. Ezen nyájas és barátságos ur segítségével, csakhamar célt értem. Sz. Péter utóda, a jelen politikus körülmények között annyira szorongatott IX. Pius pápa, — ezen nem csak magas méltóságánál, hanem személyes tulajdonainál fogva is hódoló tiszteletre serkentő egyházfő, — szokott atyai szívésségével él leereszkedő nyájasságával fogadott; és néhány kérdést tévén utazásomról, reám

adta apostoli áldását. Mindig édes emlékezetben fog előttem maradni azon kedélyes modor, melylyel a szent atya válaszolt, midőn áldása közben megszólítám őt: „Beatissime Pater! oro apostolicam benedictionem etiam pro regno nostro Mariano Hungaria!“ és ő kegymosolylyal ismétlé: „Utique etiam pro regno vestro Mariano Hungaria.“ A szent atya homloka oly derült volt, oly nyugodt, mintha semmi vész sem fenyegetné sz. Péter hajóját; pedig akkor (aug. 27.) már el volt a turini ministeriumban, s egy titkos ülésre összehívott kamrákban háttározva, mire Victor Emanuelt az italianissimik folytonosan sürgették, hogy küldje be hadait az egyházi államba. *) Ezenfölül láttam ő szentségét künn a városban is, és jelen voltam, midőn a franciáknak, Luigi dei Francesi című templomát magas látogatásával szerencsétetét; és tapasztalám azon tiszta és nagy lelkesedést, melylyel őt a nép utjában mindenütt üdvözlé, midőn kocsija előtt leborulva kiáltá: „Evviva Pio nono!“ „Evviva il santissimo Padre!“

Pados János

Levelezések.

Pest. december 3-án. A napi események többnyire az átalakulás avult öltönyének ledobásával foglalkoznak, nem csak Pesten, hanem az egész országban is! A demonstratiókban úgy látszik a vidék sem szorul háttérbe; s nem csoda, hogy ha a 11 év alatt elfojtott fájdalmak a fölsőségig és vérlázítólag futnak szét az egész testen, melyet mi közösen édes jó hazánknak szeretünk nevezni.

A főváros tegnap szintéu ily gyászos emlékü napnak volt szemtanuja... A m. kormány rendelete szerint minden közhivatalról a kétfejű sas levétetni parancsoltatott. Azonban voltak mégis kik egy nap alatt vagy a rövid idő, vagy feledési okon azt mégis cégül az illető épületeken hagyták, mint a külföldi biztosító intézetek, dohány egyedáruságok, posta vagy más szabadalmazott gyárak, raktárak és állami épületek ajtaján és homlokzatán. A jelvény iránt ellenszenvvel viseltető nép, azt több helyeken sár és kövel dobálta meg, a mit pedig kézzel érhetett el, fokosokkal zúzta szét. A tegnapi nap ingerültségét azonban legjobban fokozta egy gyászos emlékü temetés. — Smegner István 20 éves ifju az oct. 23-ki események alkalmával, a Zrinyi kávéház előtt, karján egy veszélyes vágást kapott; azon naptól fogva a legbensőbb hazafias érzelmü orvoslás sem volt képes őt felüldíteni s több egy hónapnál tartó kínzó gyötrelmek után genylázban a napokban jobb létre szenderült! . . . Áldás poraira! s a Rókus kórház előtt tartott lelkipásztor szavai szerint, vigasztalódjának távol lakó szülei, rokonai és barátai, hogy egy közös elvnek lón áldozatja, s hogy azon földben fog nyugodni, melyet vérevel öntözött, s hogy nem ment könyezetlenül a sirba,

*) L. Tanod. Lap. 40. sz.

a midőn 3—400 ifju elvbarátai, ügytársai adák meg nekie a végtiszteletet . . . Lázás kebellet hallgattuk a szent atya bucsuztató szavait, s könnyes szemekkel pillantánk a gyászos ravatalra, melynek keresztjén a nemzeti szalag vidámitó rebegése tolmácsolá: . . . Megfogyva bár, de törve nem! Él nemzet e hazán!!! . . . A temetésen a lelkes egyetemi ifjuság testületileg vett részt, s az eső és nagy sár dacára a Szózatot zengedeztetve, levett főveggel kísért a kerepesi temetőig a ravatalt, mit felváltva, egész odáig 6 ifju jogász emelt vállain.

A gyászmenetnél igen szépen énekelt az egyetemi dalárda, ezt felváltá a Szózat, s végre a zene, mely Rákóczy hatalmas indulóját harsogtató, mit háromszoros éljen követett! Valóban ha egy külföldi ily jelenetet lát furcsa gondolat támadhat benne . . . De ki a magyar természetét már jól ismeri, hogy többnyire sirva vigad, nem fog rajta csudálkozni! . . . sőt még azért sem fogja megítélni, hogy ha szembejövő ellenséges indulatu egyéneket ily megható helyzetben is füttyel fogadott; mert előtte haladt a sötét, de repkény koszorúkkal ékített ravatal, melyben egy áldozat feküdt százszoros kinok között kimulva.

Az ur veteményes kertjéhez hasonlítják sokan a temetőt; némileg igazuk lehet; de csak szellemeink társalognak az oda ültetett virágokkal! Keblünk sebesen dobogott a midőn azon helyre értünk hol egykor a hon atyák rendithetlen törvényeinket alkoták, vagy honnét mint a sasok vivni szálltak.

Az ihlettség köde szétoszlott s mi egy mulandóság honában egy sir szélén állánk! Legördült az utolsó göröngy is, melylyel szívünk rokon dobogása is tanusítá, hogy hazánk iránti kötelességünket férfiasan rovánk le. A több százra menő résztvevő lelkesedése visszafelé magasztaló felkiáltásokban tört ki! Éltettük a hon atyákat kik e honnak boldogságát szívükön viselik; megéltünk korunk legnagyobb embereit, hadvezéreit és szabadelvü népei! . . .

Az ifjuság az utjában eső város utcáin, mindvégig a Szózatot énekelte, miközben egy egy dohánytözs ajtait megilletvén, minden további zaj nélkül oszlott szét az illető kávéházakba.

O. P.

T A R C A.

Vész és nemtő.

Történelmi beszély

Ránosztai Rezsőtől.

(Vége.)

Szörnyűség! — töprenkedék Tiszavölgyi — hogy juttattál e nyomorba?

Az összeesküvést tudjátok . . . én száműzetém, vagy inkább a vérpad elől megszökém, mert csak azután mondott ki reám a száműzetés . . . bujdosam hegyen völgyön át. Eleinte — bár sokat szenvedtem — mégis legalább élelmemet biztosítá a kincs mit magamnal elhoztam . . . egy fél év alatt elfogyott, s már tizenhatodik éve hogy — bárha nem kéregető — de koldus vagyok . . . Koldus kit kin, fájdalom s lelkiismeretének égő vádja sújt . . .

És hogy jövéte hozzánk e tájra?! . . .

Mindig e tájon bolyongtam . . . Leginkább a budai hegyek közt . . . Már egy évvel ezelőtt kerestelek Budán, mert az hívém, hogy ott lakol, de mondák, hogy rég elköltöztél . . . Lelkem nyugodni nem tudott, míg fel nem kerestelek. A mint meghallám hogy Fehérvárra eljövél, eljöttem én is. . .

Oh te oly sokat tevéte érettünk — szólt az ősz Tiszavölgyi megindulva — miként megsem háálhatjuk neked.

Uram ne juttasd eszembe vétkeimet. . .

Csak azt mondd meg kérlek — tünődék Ákos — miként voltál te a király fegyveresei közt . . .

A köpenyt azon pénzen vásárlám melyet adál céломra. A fegyveresek egyike ki itt volt jó barátom . . . ettől rólatok mindent megtudék, s ennek segélyével és közreműködésével sikerült téged mentenem . . . Oh jól ismer titeket, nevé Guinio . . .

Tudom . . . tudom — kiáltá Ilon — az kinek édes anyja nálunk halt meg . . .

Igen! . . . az . . . őt nemes lelked nyertemeg . . . te virrasztál beteg anyja mellett, te ápolta, s ezt a durva harsos el nem feledheté soha.

Mivel fizessem meg azt én neked jó ember, a mit velem tevéte . . . mert a mit másokkal, értem Ilonámat s az őszte — cselekedtéte . . .

Tartozásomat róttam le némileg — vága közbe Mirzaino.

Nem azt akartam én mondani — — De a mit azok érdekében cselekedtéte annak jutalmazásáte reájok bizom . . .

Ha akarsz könyörületet tenni velem . . . Eszközölj számomra bocsánatot . . . mert akkor a legnagyobb boldogság vár reám ha ti megbocsátok — esdekléte Tiszavölgyi felé fordulva Mirzaino, s itt várhatom be haláloamat . . . köztetek; más jutalom, más boldogság nem kellénnekem . . . Oh megbocsájtok!? — Megbocsájtathok-e neked?

Én megbocsájtok — szóla Tiszavölgyi kezéte megfogva Mirzainonak — tekints testvéredül . . .

És te asszonyom? — kérde Mirzaino Margit felé fordulva.

Tiszta szivemből — válaszola Ilont szorosabban keblére karolva a boldog Margit, mintha félne, nehogy ismét elveszítse.

Bocsásatok meg — monda elérzékenyülve Mirzaino jobb szavak hiányában mintegy köszönetül — bisz a feledés ép oly üdvös adománya az égneke mint az emlékezet . . .

Kedves zaj tölté az elöbte még oly csendes szobát, a viszonttálalkozás örömekeke zaja . . .

Az anya és leány egymás karjaiban üdvözült.

Tiszavölgyi — nejtőlí szives és hosszas kérdezősködések után Mirzainnal beszélgete, s a két agg férju hön öleléte meg egymást.

Kik a multban gyüöléte, lángoló boszuval voltak egymás ellen, a boldog jelenben testvérekké füzte a szeretet.

Ákos majd egyikhez majd másikkhoz szegődék . . . a legnagyobb boldogság ő reá várakozék.

Margit sirt . . .

De most nem fájdalom, öröm adá szemeibe a könyeket.

Ennyi váratlan öröm egyszerre — kiálta kigyuladt arccal — ez még is sok . . . s mint kit bánat és szenvedés soha sem ért, ugy örüle.

Feledve a multat, Ilon karjai közt naponkint jobban és jobban lön, s mikor felgyógyult, örömsugárzó arccal járt körül, megifjadvá boldogságában. Mindenki azt hihette volna ki e nőt nem ismeré, hogy e nő talán nem is tudja mi a szenvedés, mert boldogságában túlélni látszék önmagát, anyyira a jelennek élt.

A merre járt a merre kelt, mint a jótevő napsugár után a kert virágai, melyeket eddig fagy takart, ugy hajta ki érintése alatt a legközönyösebb kebelben is a boldogság és öröm pirosló érzete, s a kétségbeesett lélek fagyos komolyságát is, — legalább — nyájás megnyugvás váltá fel.

A szerencsétlen király sorsát szánandóan festik a történetek . . .

Péter miután Fehérvárt Endre s seregei elfoglalák, kétségbeesett futásban kerese menedéket . . . A Dunán át hajózva előbb Nyitrafelé később Mosonyba futott, honnan Ausztriába szándékozik. De miután látta, hogy üldözői nyomában vannak, s számára nincs menekülés közel Mosonyhoz, Zamur nevű tanyán húzta meg magát . . .

Ott elfogatott s szemeitől megfosztatva, börtönfenékben végzé be sanyaru életét*).

Heti szemle.

— A hivatalos magyar lap nem rég mint „Budapesti hírlap“ feküdt le s mint „Sürgöny“ kelt föl. Ejente a kétféjű sasis elrepült fejről s e tehertől menten mindjárt oly nagyra nőtt, mint a „P. Napló“. A lap különben Magyarország kormányá közlönyének vallja magát s szerkesztője, Verzei Ernő megmaradt. A kétféjű sas a német „Pest-Ofner Zeitung“ról is elbucszott, s e lap ezzel megszűnt hivatalos lenni. Szerkesztője, t. i. az eddigi (dr Müller) szintén elment, s most a lap nyomtatása, kiadása és szerkesztése egy személyben öszpontosul: Emich Gusztávban. Üdvözöljük!

— Biztos forrásból irhatjuk, hogy a kolozsvári izraelita közönség elhatározá a pesti magyarosító egylethez hasonló egyletet létesíteni; s az egyház és iskola körében is más magyar városok példája szerint korszerű reformokat hozni be. Az ügy élén Fischer jogtudor és Grün J. urak állanak. — Sikert e hazafias működéshez!

— Hir szerint Balás Sándor nem kapott engedélyt a „Magyar Polgár“ szerkesztésére.

— A báni értekezleten Zágrábban egy legf. rendeletet olvastak fel, a mely a magyar kancellártól a megyék rendezésére kiadott utasítást Horvátországra nézt is érvényesnek nyilvánítja. A gyűlési termen a magyar és horvát lobogó lengett.

— A „vajdaság“ visszakeblése tárgyában szavazás véggett felső Bács megye részéről kinevezett képviselők, december 2-ik napjára Szabadkára meghívtak, a bajai szavazók ezek, németek részéről: Herold plébános, Bajer Mihály, tanár, Ecker Keresztély vasáros, — szerbek: Joannovics Pál, postamester, Hadzics György, városi tanácsnok, — zsidók: a helybeli rabbi, — magyarok: Karácsonyi Lipót rég meghalt, és Kardos János haldokló. Ebből kitetszik az hogy a népesség túlnyomó része, t. i. a magyar bunyevác elem képviselve nem lesz, — ha csak utólagoztatni nem fog. — Azonban vigasztalásul mondhatom hogy a bajai szerbek tegnapi gyű-

*) Pálma. Horváth Mihály.

lést tartván, a körülményeknek józan megfontolása után a feltétlen visszakeblést kívánni elhatározták. (Napk).

— A Sarkady által forró hazafui lelkesültséggel szerkesztett Népujsága uj évtől kezdve hetenkint kétszer jelenik meg, s előfizetési díját még sem emelték föl

— Szilágyi Sándor, nagykörösi tanár s magyar ak. tag, Kis-Kun-Halás története cím alatt a „Történeti emlékek a magyar nép községi és magánéletéből“ nevet viselő gyűjteménynek egy újabb kötetét adja sajtó alá. Megjelenik ez érdekes krónika 1861 év január havában tiz nyomtatott iven, ellátva oklevéltárral. Előfizetési ára 1 ft, mely f. é. dec. végig Pestre Pfeiffer könyvkereskedésébe küldendő.

— T ó t né p l a p. Az 1849-ből kedvezőleg ismert „Prjatel ludu“ tót néplap januárban ujra megindul Mácsay Lukács szerkesztése mellett.

— Szathmáron a rom kath gymnasium ez évben is megtartotta a halhatatlan Kazinczy ünnepét, s elhatározá, hogy ezentul is minden évre rendezni fogja. — Az ünnepélyen négy pályadíj osztatott ki a legjobb 4 dolgozat szerzőinek. A pálya feladat Mátyás kora volt.

— A nemzeti viselet a szatmári clerus tagjainál is divatba jött s hogy csak ily későn az a körülmények mai helyzetéből fejtendő meg. Adja isten hogy a magyar ruha a szatmári clerus minden egyes tagjain látható legyen s őszinte magyar szivet és érzelmet takarjon.

— Roppant nyugtalanságok Salzburgban A mint több hírlapban olvassuk, a mozgalmas idők szelleme oda is elhatott, s a nép szörnyüként békétlenkedik — miért? a Landes statutumok végett? — nem, hanem mert a sör ára 7 krajcárra felemeltetett.

Temesvári újdonságok.

* Gróf Mensdorf-Pouilly altábornagy ur ő excel. lenciája mult pénteken estve érkezett vissza körutazásáról.

* A sasok t. i. a kétféjűek kergetése nálunk sem maradt el, mert f. hó 8 án csak azon meglepetésre ébredtünk, hogy a belváros sok helyén a sasokat bemázolták, bár mily magas is volt fészük. Távol vagyunk attól, hogy az ily tüntetéseket helyeselnénk a mostani komoly időben, midőn századokra kiható dolgokat látszanak fejleszteni az események. Mert mi haszna, ha a dohánytözsek sasait bekenjük, midőn benn a dohánygyedáruság ütötte fel vásárát; mi haszna a posta- és pénzügyi hivatalok hasonló cégeit lerántani és ellenszenvünk tárgyává tenni, midőn benn idegen tisztviselők idegenek módjára gazdálkodnak. Temesvár mindig par excellence nyugodalmas város volt, és ily események mint a lefolyt nyáron a pamphletistikus irányu falragaszok története, és a fennemlített sasok kergetése, csak a legkritkább kivételek közé tartoznak. De minthogy lesznek olyanok, kik az ily kihágásokért a nép alkotmányos jellemét a legfeketébb színben akarandják feltüntetni, emlékeztetbe hozzuk mind azt, mi „a rend, és ugynevezett szervezett viszonyok“ korában a nemzeti szin, a magyar ruha, a magyar cimere ellen elkövetett. Mennyire nem méregették azt, ki magyar hangokat ejtett, mintha bünt követett volna el, és hányszor nem üldözték a kalapok ezen vagy ama formáját; sőt tépték le a háromszin szalagokat még a hölgyek kebléről is! Hogy az iparosok az érintett korban címtáblájuk magyar felírásait kitörölni, keresztnévüket családnévük elejébe tenni kénytelenítettek, ha amazt magyar szokás szerint a családnév után tették, városunkban még most is mutatja sok bemázolt tábla.

* Hazay Vilmos nyomdájából e napokban következő oláh nyelven irt munka került ki: „Povesci“ (mesék), szerzője

Emericu Basiliu Stanescu Aradanulu. Egyelőre az első kötet első füzeté jelent meg. Ajánlva van a munka nagyszámú rétháti Kövér János urnak, egykor Temesmegye országgyűlési követjének, most az urbéri törvényszék elnökének, mint a román irodalom maecenásának. Az ajánlat ezen szavai hatalmas cáfolatja a magyarok felől híresztelt azon álnok állításnak, mintha ők más nemzetiségeket veszélyeztetnének, mert ha magyar ember más ajku irodalom maecenása, ez csak igen világosan mutatja, hogy a miveltséget mindenütt tiszteljük, és szeretjük, bár hol jöjjünk vele érintkezésbe. De különben is ezen munka megjelenése fölötti örömünk, kettőzöttik azon körülmény által, hogy az éppen a fennevezett köztisztviselőben álló férfinak ajánlatot, kit az idevaló román nép mint a románok pártolóját és az emberiség érdekeinek hő előmozdítóját rég ismer. Emberek a népből mai időben is gyakran keresik fel a jó öreg urat, tanácsot kérni tőle. A

nép, kivált a román nép nyelvén forgó számos adomák, ennek szokásai, mondatai mind ismervék a becsületesség, jellemzilárdság, és a hon forró szeretetében megöszült jeles honpolgárunk előtt, ki örömét találja benne, ha a népről beszélhet, melyet, mint minden szavából kitetszik, annyira szeret. Még lippai főbíró korában több oláh munkát adatott ki, melyek között csak Botta oláh-magyar nyelvtanát említjük, mely szintén neki köszöni létrejöttét. Hogy a reménydús szerző munkáját ily hazafinak ajánlotta, azt mi a bizalomnak új jelül tekintjük, mely a román és magyar nép közt századok óta a legujabb évtizedig háborítlanul létezett; a munka belbecsét tekintve pedig ohajtjuk, hogy mennél több, még pedig a magyarok részéről is keletnek örvendhessen. Ara az eddig megjelent első füzetnek 45 kr.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

H I R D E T E S E K .

32. sz.

Előfizetési fölhívás

(1-3)

„Családi kör“

Szépirodalmi heti lapra.

Szinnyomatu divatképekkel, könyomatu arc- és történelmi képekkel himzett és ruhaszabási mintákkal.

Megjelenik minden vasárnap, két nagy iven színes borítékkal.

Felelős szerkesztő: Emilia.

Tartalmát hazánk legkitünőbb költői és íróinak művei teszik.

A lapon kívül a t. előfizetők még két kötet könyvet (Emilia beszélyei I. II. kötet) és egy nagy műlapot vesznek illetményül.

Előfizetési díj postai szétküldéssel évnegyedre 3 ft., fél évre 6 ft., egész évre 12 ft. o. é.

Az előfizetési összegek „ENGEL és MANDELLO pesti nyomdatulajdonosokhoz“ címzendők.

Az első magyar általános biztosító-társaság

P e s t e n ,

közelebb megkezdte a biztosítást az ember életére is,

ennél fogva elvállalja:

I. A biztosított halála után fizetendő tőkék és nyugdíjak biztosítását. (I. programm.)

II. A biztosított életében fizetendő kiházasítási tőkék, elhalasztott évjáradékok (nyugdíjak) és közvetlen évjáradékok biztosítását. (II. programm.)

Ily biztosítások iránti bevallásokat elfogad az alólirt főgynökség s a felek minden kérdésére teljes készséggel és ingyen nyujt felvilágosítást.

Bevallási minták a főgynökség irodájában, valamint BABUSNIK A., GRÜNBAUM M., s MAYER & SAILER uraknál is ingyen kaphatók.

Temesvár értelmes lakossága, mely ismeri az életbiztosítás üdvösségét s meggyőződhetik a hazai társaság díjainak előnyössége és feltételének loyaltása felől hisszük, hogy e téren is bizodalommal, részvétellel forduland a hazai intézethez.

A biztosítottak halála esetében fizetendő „100 forint“ tőke biztosításának díja: a (nyereménybeni részesüléssel.)

A biztosított koréve beléptekor	Évi díja a 85 korévig.	A biztosított koréve beléptekor	Évi díja a 85 korévig
25 év	1 ft. 94 kr.	45 év	3 ft. 59 kr.
30 „	2 „ 22 „	50 „	4 „ 31 „
35 „	2 „ 54 „	60 „	7 „ — „
40 „	2 „ 99 „		

A biztosított öszveg a családnak kifizettetik, történnék a biztosított halála bár mikor. Így ha a biztosított az első befizetés után halna is meg, a biztosított tőke hiánytalanul és készpénzben fizettetik ki, s a biztosított fél, ha a kötvény 3 évig már érvényben állott, a társaság nyereményében is részesül, mely nyereményrész vagy az évi díj csökkentésére vagy az eredetileg biztosított tőke növesztésére fordíthatatik. Temesvárott, augusztusban 1860.

Az első magyar általános biztosító társaság temesvári főgynöksége.

Bandl testvérek.

16. sz. (10-18)